

N:o 153.

Af Herr **Ola Andersson** i Burlöf: Om ändringar i 6 § Re-
geringsformen.

En fråga, åtskilliga gånger i Riksdagen förut afhandlad, ofta bland jordbrukare och industriidkare omtalad och nu mer och mer allvarligt påyrkad, såsom för vår modernäring, jordbruket, i synnerhet af stor vigt, har nu uti en motion i Andra Kammaren ånyo blifvit framdragen. Det är frågan om ett särskildt departement med sin departementschef för jordbruket och öfriga näringar.

Med de många och i hög grad olikartade ärenden, som nu höra under Civildepartementet, lär väl ingen kunna fordra att Chefen för detta departement skall på grund af egen sakkännedom kunna bereda alla dessa. Men nekas kan det säkerligen icke att den frågan med skäl kan göras: är vårt jordbruk och våra näringar, det hvarmed landets befolkning såväl som statens behof ändock skola uppehållas, ej af nog stor vigt och tillika af den beskaffenhet att de behöfva en särskild och sakkunnig målsman bland konungens rådgifvare? Jag tror mig ej behöfva framdraga några skäl för att besvara denna fråga; den skall utan tvifvel i allmänhet med ja besvaras.

Således, i denna del är jag med ofvannämnde motionär ense; men då vi sett statsutgifterna betänkligt växa, och man måste söka undvika hvarje förhöjning, som ej är rent oundviklig; då man hört flere, som förut ej stält sig bland de sparsammaste, nu uttala sig — *åtminstone i allmänhet* — för sparsamhet; då sådan ej kan vinnas endast med tal, utan genom handling; då ej heller andra skäl för det förslag, jag här nedan vill komma till, saknas, så torde ett försök böra göras att en gång vinna enighet för utförande af en nyttig reform, som kunde genomföras utan att af vårt folk kräfva ökade uppoffringar, och jag har därför trott det

Bih. till Riksd. Prot. 1880. 1 Saml. 2 Afd. 2 Band. 21 Häft.

nu vara lämpligt att, jemte det nyssnämnda förslaget, äfven ett annat framläggas, som ej heller väckes för första gången.

Jag vill nemligen föreslå,

att § 6 i Regeringsformen ändras på det sätt, att Landt- och Sjöförsvars-departementen sammanslås under en departementschef, och ett nytt departement med sin chef inrättas för jordbruket och öfriga näringar; äfvensom

för den händelse man skulle anse sådant vara behöfligt med hänsyn till inträffande förfall eller hinder för Chefen för Försvardepartementet

att sista momentet i samma § så förändras, att bland de tre statsråden utan departement en skall hafva innehafv civil och en militär befattning.

I sammanhang med denna reform bör Kommerskollegium kunna indragas och landtbruksakademien omorganiseras. På detta sätt skulle ej blott en för vår viktiga fredliga utveckling nyttig reform kunna vinnas, utan ock säkerligen en ren besparing i utgifter kunna göras.

I den nyss omnämnda motionen har motionären med ett slags historik velat visa *näringsarnes vikt och ställning i samhället*. Jag skall tillåta mig några korta erinringar om den nu föreliggande frågans föregående behandling, hvilken i någon mån kan gifva ledning för omdömet om möjligheten af reformens genomförande på det sätt, jag föreslagit.

Efter den förändrade form, som vid 1840 års riksdag gafs åt statsrådets sammansättning, och sedan man försökt skilja vissa ärenden från Regeringens omedelbara behandling till andra myndigheter, utan att enighet derom kunde vinnas, föreslog Kongl. Maj:t den 6 Oktober 1857, att ett nytt departement för allmänna arbeten och kommunikationer skulle inrättas. Konstitutions-Utskottet framlade ett något förändradt förslag, åsyftande att från Civildepartementet skilja en del göromål, så att man nästan kan säga att detta sedan skulle blifvit ett jordbruksdepartement.

Detta förslag, vid sagde riksdag förklaradt hvilande, föll emellertid vid den följande.

Vid 1868 års riksdag upptogs frågan åter af Kongl. Maj:t, äfvensom en motion i saken väcktes. Konstitutions-Utskottet, som påtagligen ej var böjdt för departementenas ökande, och som påpekade möjligheten af Landt- och Sjöförsvars-departementens förening, enär sjöförsvaret mer

och mer »närligt sig att blott utgöra en förstärkning till landtförsvaret», hemställde att alla bestämmelser om departementenas antal borde ur grundlagen borttagas. Sedan, till följd af andra samtidigt under behandling varande både grundlagsfrågor och om den civila förvaltningen, för hvilket senare ärende ett särskildt utskott var tillsatt, regeringens ledamöter förklarade sig afstå från att yrka bifall, afslog Första Kammaren förslaget och Andra Kammaren återremitterade detsamma.

Vid 1874 års riksdag väcktes frågan åter af enskild motionär, och Konstitutions-Utskottet tillstyrkte förslaget ungefär så som jag nu föreslagit; jag har endast tillagt förslaget rörande de konsultativa statsråden, hvilket icke ökar antalet. Förslaget var då derjemte tillsammans med förslag om en annan ombildning af ministären, som sedan dess är genomförd, men som då föll och sannolikt bidrog äfven till det förras fall i Första Kammaren, hvaremot Andra Kammaren godkände detsamma.

Det hufvudsakliga skäl, som anfördes *mot* förslaget om förening af de två departementena, var att omfattande arbeten då förestodo för utredning och uppgörande af förslag till ordnandet af landets försvar, men äfven en och annan, som anförde detta skäl, medgaf att en sammanslagning af de båda krigsdepartementen sannolikt kunde ske förr eller senare; till stöd åter *för* åtgärden framhölls att det vore nyttigt om landt- och sjöförsvaret mera ordnades efter en gemensam plan, äfvensom att det visat sig att en icke-sjöman kunnat vara Chef för Sjöförsvarsdepartementet.

Stora utredningsarbeten både för försvarsfrågans lösning och för militärväsendets ordnande i öfrigt äro nu undangjorda, löne- och pensionsförhållandena äro ordnade; i dessa delar måste en minskning i arbetet inträda; lösningen af försvarsfrågan hänger — om man vill vara uppriktig — mindre på bristande utredning eller meningsskiljaktighet om huru det skall göras, men mera derpå om alla skola deltaga i alla kostnaderna. Således ett fortsatt anförande af detta skäl mot reformen kan ej betyda på långt när detsamma som förut. Påpekas bör dessutom att sedan dess äfven i öfrigt betydande arbeten, såsom med embetsverkens organisation, löne- och pensionsregleringar, vidlyftiga arbeten, som föregått beslutet om anläggande af våra statsjernvägar, äro undangjorda, något som icke talar för en ökning af departementenas antal.

Beträffande målens antal, så är detta uti Sjöförsvarsdepartementet, jemfördt med de öfriga, mycket litet, uti Landtförsvarsdepartementet åter mycket stort; men det är ej målens *antal*, som är en riktig mätare af arbetets storlek, utan dess *beskaffenhet*. Och denna senare faktor bör i intet hänseende lägga hinder i vägen för dessa departements förening.

Jag förringar ingalunda vigten af vårt sjöförsvaret, efter våra för-

hållanden och kraften afpassadt och ordnadt, eller med andra ord ett godt kustförsvar, men jag föreställer mig, att de frågor af dem, hvilka nu höra under detta departement, som kräfva särskilda fackinsigter, i alla fall kunna blifva behörigen utredda.

Jag anhåller att det förslag, jag här ofvan gjort, må af Konstitutions-Utskottet närmare formuleras, likasom äfven ärendena mellan de förutvarande och det föreslagna departementet fördelas.

Stockholm den 20 Februari 1880.

Ola Andersson.

Rättelser

i motionen N:o 148:

sid. 7, rad. 11	uppfir. står:	professionen	läs:	professioner
» » » 3	nedifr. »	de	»	den
» 13 » 2	uppfir. »	blifvit	»	blifva
» 14 » 15	» »	vetenskaper	»	vetenskapen
» 15 » 12	» »	och	»	ock